

DÖRT BAŞKENT

EMİR HÜSEYİN EBÎVERDÎ

VakıfBank Kùltür Yayınları: 0373
Klasik: 025

DÖRT BAŞKENT
MEDENİYETİN KURUCU ŞEHİRLERİNE
SEYAHAT: İSTANBUL, KAHİRE,
TEBRİZ, HERAT
EMİR HÜSEYİN EBİVERDİ

Özgün Adı
Çâr Taht

Çeviren ve Notlandıran
Turgay Şafak

Proje Editörü ve Son Okuma
Ömer Uzunagaç

Kapak Görseli ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü
Mehmet Arıkan

VakıfBank Kùltür Yayınları
İnkılap Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi
No:7/A1 – Kat 13
34768 Ümraniye / İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr - info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2025

ISBN 978-625-6647-93-0

Kitabın tüm yayın hakları VakıfBank Kùltür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2 34310
Haramidere, Avcılar / İstanbul
Tel: 0212 412 1700
www.mega.com.tr - info@mega.com.tr
Sertifika No: 44452

1. Baskı: Mayıs 2025

DÖRT BAŞKENT

MEDENİYETİN KURUCU
ŞEHİRLERİNE SEYAHAT:
İSTANBUL, KAHİRE, TEBRİZ, HERAT

EMİR HÜSEYİN EBİVERDÎ

ÇEVİREN VE NOTLANDIRAN

TURGAY ŞAFAK

EMİR HÜSEYİN EBİVERDÎ

Horasan'daki Ebîverd şehrinde dünyaya gelmiştir. Tahsil amacıyla Herat'a gitmiş, Mirza Kîçik Han'ın muallimliğini yapmıştır. Mirza Kîçik maiyetinde hac yolculuğuna çıkmış ancak hacca gitmemiştir. Rum, Halep, Mısır ve Tebriz'e seyahat etmiştir. Şiirde Feyzi mahlasını kullanan şair bir müddet Tebriz'de Akkoyunlu hükümdarı Yâkub'un hizmetinde bulunmuş ancak daha sonra Herat'a dönerek Ali Şîr Nevâî'nin çevresine katılmıştır. 1504-5 yılında, doğduğu şehir Ebîverd'e dönmüştür. 1508-9 yılında Şeybânî Han'ın mektubunu Şah İsmail'e götürmüştür. 1514-5 yılında vefat etmiştir.

TURGAY ŞAFAK

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünden mezun olmuştur. Yüksek Lisans ve Doktora eğitimini Tahran Üniversitesi Edebiyat ve Beşeri Bilimler Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamlamıştır. 2016-2018 yılları arasında Tahran'da Yunus Emre Enstitüsü müdürü olarak görev yapmıştır. 2021 yılında doçentlik unvanını alan Şafak, halihazırda İstanbul Medeniyet Üniversitesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında öğretim üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Giriş: Emir Hüseyin Ebîverdî Hayatı ve Eserleri	13
Emir Hüseyin Ebîverdî'nin Eserleri	17
Nüsha Bilgileri	18

DÖRT BAŞKENT

ÇÂR TAHT

Tevhid	31
Naat	32
Sebeb-i Telif	32

BİRİNCİ BAŞKENT

RUM MEMLEKETİNİN AHVALI

İslam Padişahı Sultan Bayezid Han'ın Methi	37
Âsaf b. Berahya Ahmed Paşa'nın Methi	39
Şehzade Sultan Ahmed Çelebi'nin Methi	41
Kostantınıye Olarak Meşhur İstanbul	42
Padişahın Avlanması	53
Rum Mülkünden Çıkma Sebebi	54

İKİNCİ BAŞKENT

ARAP MEMLEKETİNİN AHVALI

Mübarek Kudüs	59
Sultanların Yoldaşı Hafız Ubeyd'in Methi	61
Sultan'ül-Haremeyn Sultan Kayıtbay'ın Methi	62
Uğurlu Mehmed Oğlu Şehzade Mirza Hüseyin'in Methi	63

Piramitler	66
Nil Nehri	67
Mikyas	68
Mekke-i Muazzama	73
Medine-i Münevvere	75
Bazılarının Dımaşk Dedikleri Şam Şehri	81

ÜÇÜNCÜ BAŞKENT

AZERBAIJAN MEMLEKETİNİN AHVALİ

Şehzade Merhum Mirza Muhammed Sultan	85
Şeyh Necmeddin	87
Sultan Yâkub Hân	88
Kadı Safiyüddin İsa'nın Methi	91
Sultanın Sehend Yaylası'na Doğru Yola Çıkması	92
Süleyman Misali Şahın Ava Çıkması	94
Sultanın Gürcistan'a Yönelmesi	95
Sultanın Gürcistan'a Gelmesi	97
Ahışa Şehri	100
Mevlânâ Nureddin Abdurrahman-ı Câmî'nin Mektup Göndermesi	104
Şehzade Mirza Yusuf'un Methi	106

DÖRDÜNCÜ BAŞKENT

HORASAN MEMLEKETİNİN AHVALİ

Sultanın Yakın Dostlarından Emir Nizamüddin Ali Şîr'in Methi	109
Zamanın Sultanlarının İftiharı Ebûlgazi Sultan Hüseyin Bahadır	
Han'ın Methi	112
Dünya Ehlinin Şehzadesi ve Padişahı Sultan Bediüzzaman Bahadır	
Han'ın Methi	114
Cihan-ârâ Bağı	116

Zâğân Bağ	117
Şehzade Muzaffer Hüseyin Mirza'nın Methi	120
Bu Aciz Kulun Sultan Yâkub'un Huzuruna Mektup Götürmesi	124
Süleyman İktidarlı Sultanın Havle-i Keftâr'a Ava Çıkması	130
Şehzade Ebû Turâb'ın Methi	131
Cümletü'l-Mülk Mutemed Hâce Mecdüddin Muhammed'in Methi	135
Dizin	137

ÖNSÖZ

Seyahatnameler, muhtelif sebeplerle yolculuğa çıkan seyyahların gezip gördüğü yerleri coğrafi, kültürel ve tarihî özellikleri itibarıyla ele alıp tanıttığı; tanıştığı kişiler ile başından geçen olayları anlattığı bir yazın türüdür. Seyahatnameler tarih, kültür, etnoloji gibi alanlarda çalışanlara oldukça değerli malzemeler sunmaktadır. Seyahatname yazarları gezgin veya maceraperest kişiler olabileceği gibi din adamı veya resmî görevli kimseler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Seyahatnamelerdeki bilgiler, çoğunlukla seyyahın şahsi duyum ve gözlemleri yahut yapmış olduğu araştırmalara dayanmaktadır. Farsça kaleme alınan seyahatnamelerin büyük çoğunluğu mensur olmakla beraber bazılarının manzum olduğu görülmektedir. Manzum seyahatnamelerin en eskilerinden birisi de Feyzî mahlasını kullanan Hüseyin Ebîverdi'nin *Çâr Taht* (Dört Başkent) adlı seyahatnamesidir. Feyzî, XV. asrın dört önemli başkentini ziyaret ettikten sonra kaleme aldığı eserinde; İstanbul, Kahire, Tebriz ve Herat'a yapmış olduğu seyahatlerde karşılaştığı önemli şahsiyetler, tarihî mekanlar ve bazı coğrafi hususlar hakkında bilgiler vermiştir.

Müellifin *Çâr Taht* adını verdiği bu manzum seyahatname tevhid ve naat ile başlar. Sebeb-i telif bölümünde Mekke'de Kâbe'nin civarında otururken gördüğü bir vakıa ile tecrübelerini sonrakilere de aktarmak için böyle bir seyahatname yazmaya karar verdiğini açıklar ve sırasıyla Osmanlı payitahtı İstanbul, Memlûk payitahtı Kahire, Akkoyunlu payitahtı Tebriz ve

Timurlu payitahtı Herat'a yaptığı yolculuklardan, görüştüğü hükümdarlar, vezirler, şairler, alimler ve ediplerden bahseder. Seyahatnamede verilen bilgilerin arasında başka kaynaklarda bulunmayan bazı önemli hususlar yer almaktadır. Nitekim bu eseri önemli kılan kısımlar da bunlardır. Örneğin Tebriz'den İstanbul'a seyahati esnasında şaire eşlik eden Ahmed Paşa hakkında verilen bilgiler; bu kişinin, Candaroğulları Beyliği'nin son beyi olan Kızıl Ahmed olduğunu göstermektedir. Kızıl Ahmed, Fatih ile arası bozulduktan sonra ortadan kaybolmuş ve Bayezid tahta çıktıktan sonra tekrar dönüp bazı görevlerde bulunmuştur. Yine bu eser, İstanbul'un fethinden sonra Fatih'in yaptırmış olduğu bahçeler hakkında bilgi veren en eski kaynaklardan biridir. Seyahatnamedeki en orijinal bölüm ise yazarın Edirne Eski Camii'ni anlatırken bahsettiği caminin avlusunda yer alan mekanik saattir. Seyahatnamede anlatıldığına göre bahsi geçen caminin avlusunda Artuklu döneminin ünlü mekanikçisi Cezerî'nin mekanik saatlerine benzeyen bir mekanik saat yer almaktadır. Bu bilgiye bu eser dışında sadece İbnü'l-Uleyf'in II. Bayezid'e ithafen kaleme aldığı *ed-Durru'l-manzûm fî menâkibi's-Sultân Bâyezîd Meliku'r-Rûm* adlı eserde rastlamaktayız.¹

Emir Hüseyin Ebîverdi'nin yaşadığı dönemin alimleri, şairleri ve edipleri ile de çok yakın irtibatı vardı. Başta Hüseyin Baykara, Ali Şîr Nevâî ve Molla Câmi olmak üzere dönemin özellikle Tebriz ve Herat çevresindeki şua, üdeba ve ulemasının bu küçük hacimli eserde yer bulmuş olması bu yakın irtibatın delilidir.

1. Bu bilgiyi, eserin yazma nüshasını ve hakkında yapılan çalışmayı benimle paylaşan değerli bilim tarihçisi Dr. Mehmet Arıkan'a müteşekkirim.

Çâr Taht daha önce İrec Efşar tarafından 1968 yılında *Ferheng-i İran-zemin* adlı dergide neşredilmiştir. Esere, Farsça kaleme alınmış seyahatnameler hakkında yapmış olduğum araştırmalar sırasında rastlamıştım. Farsça seyahatnameler hakkında yapılan çalışmaların çoğunda ismi zikredilen Çâr Taht'ın neşredilip edilmediğini, hakkında çalışma olup olmadığını araştırırken İranlı araştırmacı merhum İrec Efşar'ın 1968 yılında eseri neşretmiş olduğunu gördüm ve akabinde hemen çalışmaya ulaştım. Efşar, Çâr Taht'ı Feyzî'nin diğer eseri ile birlikte kısa bir önsöz yazarak neşretmiş, müellif ve eser hakkında çok fazla bilgi vermemişti. Bir yandan kaynaklarda eser ve müellif hakkında bilgi toplarken bir yandan da eserin yazma nüshasını temin etmenin yollarını aradım.² Yazmayı temin ettikten sonra bir yandan okumaya devam ederken bir yandan da eser ve müellif hakkında araştırmalarımı devam ettim. Bu süreçte metnin hem manzum bir seyahatname olması hem de içinde orijinal bilgiler barındırması sebebiyle tercüme edilmesinin faydalı olacağını düşünerek metni tercüme etmeye başladım.

Giriş kısmında, hem dönemin tezkirelerinden hem de diğer eserlerden ulaşabildiğim bütün bilgileri kullanarak XV. yüzyılda önemli İslam başkentlerini ziyaret etmiş hükümdarlarla görüşmüş; şair, edip ve devlet adamları ile irtibat kurmuş, bilgi ve irtibat ağının ortasında yer alan bir müellifin biyografisini derli toplu bir şekilde inşa etmeye çalıştım.

Tercüme ederken anlamı okuyucuya tam olarak iletebilmeye gayret ettim. Çeviride şiirsellikten çok, anlamı doğru bir şekilde aktarmaya çalıştım. Metinde geçen yer adları, şahıs isimleri ve açıklanması gereken yerleri dipnotlarda izah ettim.

2. Yazma nüshayı temin hususunda yardımcı olan İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tarih Bölümü araştırma görevlisi Bahri Özel'e müteşekkirim.

Son olarak çalışmanın tercüme ve hazırlık sürecini başından beri sabırla takip eden başta Ömer Uzunağaç olmak üzere VakıfBank Kùltür Yayınları çalışanlarına, yine hem tercüme ve araştırma sürecinde katkılar sunan hem de kitabın editörlüğünü üstlenen Mehmet Arıkan'a çok teşekkür ederim.

Turgay Şafak

GİRİŞ

EMİR HÜSEYİN EBİVERDÎ HAYATI VE ESERLERİ

Feyzî mahlasını kullanan Emir Hüseyin Ebîverdî hakkında maalesef elimizde yeterli miktarda bilgi yoktur. Hayatı hakkında bilgiler Ali Şîr Nevâî'nin *Mecâlisü'n-nefâis* adlı tezkiresinde ve Hândmîr'in *Habîbü's-siyer* adlı meşhur eserinde yer almaktadır. Yaşam öyküsüne dair diğer bilgiler manzum seyahatnamesi *Çâr Taht*'ta ve mensur eseri *Enîsü'l-âşîkîn*'de bulunmaktadır. Nevâî *Mecâlis*'te Feyzî'nin adını Seyyid Hasan-ı Bâverdî¹ şeklinde kaydetmiş ancak Kazvînî tercümesinde Seyyid Hüseyin-i Bâverdî² olarak yer almaktadır. Fahrî-i Herevî *Mecâlis* tercümesinde şaire yer vermemiştir. *Habîbü's-siyer*'de ise Mevlânâ Emir Kemâleddin Hüseyin-i Ebîverdî³ şeklinde geçmektedir. Hândmîr'in yazdığına göre Horasan'ın fazıllarından ve seyitlerinden biri olup tahsil amacıyla Ebîverdî'den Herat'a gitmiş, Herat'ta Mirza Kîçik Han'ın şehzadesine muallimlik yapmıştır. *Mecâlis*'te, tahsilini tamamladıktan sonra Mirza Kîçik mülazemetinde hac yolculuğuna çıktığı yazılmıştır. Hândmîr ise hac yolculuğunda ona eşlik etmediğini ancak sonradan pişman olup peşinden gittiğini söy-

-
1. Ali Şîr Nevâî, *Mecâlisü'n-nefâis*, haz. Kemal Eraslan, (Ankara: TDK 2015), s. 146-147.
 2. Ali Şîr Nevâî, *Tezkire-i Mecâlisü'n-nefâis*, çev. Fahrî-i Herevî, Hekim Şah Kazvînî, haz. Ali Asgar Hikmet, (Tahran: İntişarat-ı Menuçehrî 1363 hş.), s. 273.
 3. Abdülhüseyin Nevâî, *Ricâl-i Kitâb-ı Habîbü's-siyer*, (Tahran: Encümen-i Âsâr ve Mefâhir-i Ferhengî, 1379 hş.) s. 227.

lemiştir.⁴ Hândmîr'in yazdığına göre bir daha onunla görüşmemiştir. Hac sonrasında Mirza'dan ayrılan Feyzî; Rum, Halep ve Mısır'a gitmiş; Nevâî'nin yazdığına göre altı yedi yıl oralarda gezmiş, Arapçayı çok iyi öğrenmiş ve tekrar Horasan'a dönmüştür. *Habîbü's-siyer*'de hac farizasını yerine getirdikten sonra Tebriz'e Yâkub Bey'in meclisine gittiği ve birkaç yıl Tebriz'de kaldığı kayıtlıdır. Gezdiği şehirler hakkında *Habîbü's-siyer*'de herhangi bir bilgi yoktur. *Mecâlis*'in Kazvînî tercümesinde gittiği bölgeler sayılırken Irak, Fars ve Rum şeklinde zikredilmiştir. Müellif hakkında Nevâî'nin kaydettiği bir diğer bilgi de şairin; gittiği bölgelerde alimler, arifler ve hekimlerin sohbetinde bulunduğu ve onların marifetlerinden feyizlendiğidir. Tezkirede son olarak zikredilen husus, şairin hasetçilerin haset ve kınamalarından kendisini kurtaramadığı ve onu delilikle suçladıklarıdır. *Habîbü's-siyer*'de müellifin hayatı hakkında farklı bazı bilgiler yer almaktadır. Buna göre müellif, birkaç yılını Tebriz'de Akkoyunlu hükümdarı Yâkub Bey'in huzurunda geçirdikten sonra Herat'a dönerek Ali Şîr Nevâî'nin hizmetine girmiştir. Ali Şîr Nevâî onu elçi olarak Sultan Yâkub'a göndermiş, o sırada Yâkub'un sarayında bulunan Kadı İsa ve diğer saray mensuplarından da Feyzî'ye *Molla Câmi Külliyyatı* ile bazı tefsir kitaplarını götürmesini istemiştir. Ali Şîr Nevâî'nin şahsî kütüphanesinin hafız-ı kütübü Mevlânâ Abdülkerim, zikredilen kitaplar yerine yanlılıkla İbnü'l-Arabî'nin *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye* adlı eserini vermiştir. Feyzî kitabı alarak Sultan Yâkub'un huzuruna çıkmıştır. Sultan Yâkub, Feyzî'ye yolculuk sırasında sıkılıp sıkılmadığını sorunca "Sıkılmadım çünkü yol boyunca bana eşlik eden bir yoldaşım vardı." cevabını vermiştir. Bunun üzerine işin hakikatini soran Sultan Yâkub'a yanında *Molla Câmi Dîvânı* olduğunu ve ne zaman sıkılsa kitaptan bir şey-

4. Nevâî, *Ricâl-i Kitâb-ı Habîbü's-siyer*, s. 227.

ler okuduğunu ve böylelikle canının sıkılmadığını ifade etmiştir. Sultan Yâkub, *Külliyat*’ı görmek isteyince Emir Hüseyin birini göndererek *Külliyat*’ı getirmesini istemiş, kitaplar geldiğinde ilgili kitabın *Molla Câmi Külliyyatı* değil *el-Fütûhâtü’l-Mekkiyye* olduğu anlaşılmıştır. Bu olay sonrasında Ali Şîr Nevâî’nin gözünden düşen Emir Hüseyin, Belh şehrinde bulunan Hüseyin Baykara’nın büyük oğlu Bediüzzaman Mirza’nın yanına gitmiştir. Mirza tarafından önce âsitâne-i aliyye-i şâhiyyenin şeyhliğine tayin edilmiş, daha sonra 908/1502-3 yılında sadarete görevlendirilmiştir. Emir Hüseyin 910/1504-5 yılında Mirza’nın Herat’ta olduğu sırada görevinden ayrılarak doğduğu şehir Ebîverd’e dönmüştür. Muhammed Han Şeybânî’nin Horasan’a hâkimiyeti sonrasında onun himayesine girdiği anlaşılan Emir Hüseyin, 914/1508-9 yılında Şeybânî Han tarafından Şah İsmail’e yazılan mektubu götürmesi için elçi olarak gönderilmiştir.⁵

Feyzî’nin vefat tarihi *Mecâlis*’te yer almamaktadır. *Habîbû’s-siyer* şairin ölüm tarihini 920/1514-5 olarak kaydetmiştir.⁶ Şairin hayatına dair önemli bir bilgiye *Çâr Tahî*’ta rastlamaktayız. Eserinde, Hüseyin Baykara’nın sarayında Pervaneci olan Mecdüddin Muhammed Hâfî’yi (ö.899/1493/4)⁷ methettiği bölümde Hâfî’nin, kendisini kızı ile evlendirerek perişanlıktan kurtardığını belirtmiştir. Herhangi bir malının mülkünün olmadığını ama

5. Abdülhüseyin Nevâî, “Yek Nâme ez Muhammed Hân Şeybani ve Dü Nâme ez Şâh İsmail-i Safevi”, *Mecelle-i Yadigâr*, 13, (Tahran: 1324 hş.), s. 21-32.

6. Nevâî, *Ricâl-i Kitâb-ı Habîbû’s-siyer*, s. 229.

7. Hâce Gıyasüddin Pîr Ahmed Hâfî’nin oğlu Muhammed Mecdüddin Hâfî Sultan Baykara’nın vezirlerindendir. Pervanecilik, risalet, müstevfilik ve tevkî’ gibi görevlerde bulunmuştur. Vezirin kudreti arttıkça emirler ve vezirler onun aleyhine faaliyetler yapmıştır. Bir süre sonra görevlerinden alınmış ve tutuklanmıştır. Daha sonra gizlice hacca gitmek için yola çıkmış ancak Tebük menzilinde h. 899 senesinde vefat etmiştir. Bkz. Hândmîr, *Düstûru’l- vüzerâ*, haz. Said Nefîsî, (Tahran: Neşr-i İkbâl, 1317), 400-418.

kendisinin Hz. Peygamber neslinden bir seyit olması sebebiyle Hâfî'nin, kızını vermeyi kabul ettiğini söylemiştir.

Mecâlis'te verilen bilgilerle *Çâr Taht*'ta kendisinin anlattığı hadiseler örtüşmektedir. Yani şair; Rum, Halep, Mısır, Horasan ve Azerbaycan bölgelerine seyahat etmiş, gittiği yerlerde hükümdarlar, alimler, şairler ve hekimlerin meclislerinde bulunmuştur.

Seyyid Hüseyin Ebîverdi'nin Feyzî mahlasını kullandığı bilgisini, *Çâr Taht*'ta bizzat kendisi vermektedir. Feyzî; İstanbul'da Sultan Bayezid, Kahire'de Kayıtbay, Tebriz'de Yâkub Bey ve Herat'ta Sultan Hüseyin Baykara olmak üzere pek çok şehzade, emir, âlim ve sanatçı ile görüşmüştür. Abdurrahman-ı Câmî ve Ali Şîr Nevâî ile çok yakın ilişkisi olduğu yine *Çâr Taht*'ta yer almaktadır. Bunun yanında müellifin mensur eseri *Enîsü'l-âşıkîn*'de şairin Türkiye'nin ve İstanbul'un muhtelif yerlerinde bulunduğu anlatılmaktadır. *Çâr Taht*'ta adı geçen şehirlerden başka yerleri de gördüğünü *Enîsü'l-âşıkîn*'den öğreniyoruz. Ankara'da hâlen ayakta olan Ak Medrese ve Karaca imaretlerinin adını zikretmiş, Galata'da bir grup Yahudi'nin dinî törenlerine katılmış, Sivas'a uğramış, Edirne'nin tarihî camilerini ziyaret etmiş, İstanbul'daki bağ ve bahçeleri görmüştür. Feyzî'nin bizzat şahit olduğu veya katıldığı seferlerden ve hadiselerden yola çıkarak hangi yıl nerede olduğuna dair bazı bilgileri eserlerinden çıkartabiliyoruz. II. Bayezid, Boğdan seferine çıkıp Filibe'de konakladığı sırada onunla görüşmüştür. Boğdan seferinde Kili (15 Temmuz 1484) ve Akkirman'ın⁸ (4 Ağustos 1484) alındığı tarihlerin kesin olarak bilinmesinden hareketle Feyzî'nin 1484 bahar veya yazında Filibe'de olduğunu söyleyebiliriz. Feyzî, Tebriz'de iken Yâkub

8. Feyzî eserinde Sultan Beyazid'e Yâkub Bey'den bir mektup getirdiğini belirtmiştir. Bu mektubun, Akkirman fethi sonrası Bayezid tarafından Yâkub'a gönderilmiş mektubun cevabı olma ihtimali vardır. Bkz. Feridun Ahmed Bey, *Münşeat-ı Selatin*, c. 1. (İstanbul: Dârü'ttîbâatî'l-âmire, 1854.) s. 297-299.